

ჰაინრიჰ ბიოლის ფონდის ოფისში
2008 წლის 3 ოქტომბერს
გამართული საჯარო დისკუსია თემაზე:

„მედია და ომი: საინფორმაციო პოლიტიკა და ჟურნალისტური
სტანდარტები“

ძირითადი მომხსენებლები:

ნინო დანელია, მედია-კომუნიკაციის სპეციალისტი, საქართველოს
საზოგადოებრივი საქმეთა ინსტიტუტი (GIPA)
დავით კიკალიშვილი, გადაცემა პს-ის წამყვანი, „რუსთავი2“
ოლეგ პანფილოვი, ექსტრემალური ჟურნალისტიკის ცენტრის
დირექტორი

მოდერატორი: დავით პაიჭაძე

ნინო ლეჟავა – მოხარული ვარ, რომ მობრძანდით. დებატების სეზონი ორი კვირის წინ ჩვენს ძველ მისამართზე, ძველ ოფისში გავხსენით. დღეიდან კი, დისკუსიები უკვე აქ გაიმართება. დრომ და კონტექსტმა ისე მოიტანა, რომ ამჯერადაც ომის თემაზე სასაუბროდ შევიკრიბეთ. დღევანდელი დისკუსიის თემა, უფრო კონკრეტულად, ომსა და მედიას უკავშირდება. ეს არის თემა, რომელიც გვაფიქრებს ჩვენს მომავალზე. აგვისტოს მოვლენები, ალბათ კიდევ დიდხანს განსაზღვრავს ჩვენს კონტექსტსა და საცხოვრებელ გარემოს. ჩვენ მიგვაჩნია, რომ მედია არის სფერო, რომელსაც აქვს მომავალზე გავლენა. დღეს სტუმრად სწორედ ის ადამიანები მოვიწვიეთ, რომელთა აზრიც, ვფიქრობთ, თქვენთვის საინტერესო იქნებოდა. ახლა კი, უკვე დღევანდელი დისკუსიის მოდერატორს, დავით პაიჭაძეს გადავცემ სიტყვას.

დავით პაიჭაძე – მოგესალმებით. დღეს ჩვენი სტუმრები არიან ადამიანები, რომლებიც დიდი ხანია, მედიაში მუშაობენ. ნინო დანელია გახლავთ მედია-კომუნიკაციების სპეციალისტი, ნინო ხანგრძლივი სტაჟის მქონე ჟურნალისტი, წლების გამავლობაში მუშაობდა „რეზონანს“-ში, დღეს კი, საზოგადოებრივ საქმეთა ინსტიტუტში პროფესიულად შეისწავლის ქართულ მედიას. შემდეგ გესაუბრებათ დავით კიკალიშვილი, რომელსაც ყველა თქვენგანი კარგად იცნობს. ბ-ნი ოლეგ პანფილოვი გახლავთ ჩვენი მესამე სტუმარი, პოლიტიკურად ქართველი, მან საქართველოს მოქალაქეობა მიიღო. ოლეგი არის ექსტრემალური ჟურნალისტიკის ცენტრის ხელმძღვანელი. ყველა ჩვენგანს, ვინც მას იცნობს, აქვს თავისი განუმეორებელი მიმართება ამ ადამიანთან. მე მას სულ ვეუბნებოდი, რომ საქართველოს ასე სიყვარული მხოლოდ უცხოელს შეუძლია, რადგან თუ ქართველი ხარ და შენს ქვეყანას კარგად იცნობ, იგი ასე არ გეყვარება. თუმცა ოლეგ პანფილოვი რაციონალისტიკა თავის მიმართებაში საქართველოსთან და განსაკუთრებით მედიასთან, და

სწორედ ამ რაციონალური, მიუკერძოებელი და ფხიზელი მიდგომების გამოვლენას ველით დღესაც ჩვენ მისგან. ახლა სიტყვას ნინო დანელიას გადავცემ.

ნინო დანელია – დიდი მადლობა. ვისარგებლებ შემთხვევით და მიუულოცავ ჰაინრიხ ბიოლის ფონდს ახალ ოფისში გადმოსვლას. იმედი მაქვს, რომ ეს ხელს შეუწყობს კიდევ უფრო მეტი ადამიანის ჩართვას ამ დისკუსიებში.

ომი და მედია. პროფესიული სტანდარტები ომის გაშუქების დროს. ყველასთვის ცხადია, რომ მედიის მთავარი ფუნქცია საზოგადოების ინფორმირებაა, მაგრამ ეს ძალიან რთულდება ომის პერიოდში, რადგან ძალიან ძნელია საზოგადოებისთვის ცუდი ამბების მოყოლა. ჟურნალისტებს, როგორც წესი, ეს უჭირთ, ისევე როგორც საზოგადოებას უჭირს ცუდი ამბების მიღება. მაგრამ მთავარი, როგორც ომის, ისე მშვიდობიანობის დროს ის არის, რომ ჟურნალისტი აშუქებდეს ყველაფერს, რაც არ არის საიდუმლო. აქვე უნდა გავითვალისწინოთ, რომ კრიზისულ ვითარებაში საზოგადოების დამოკიდებულება მედიაზე გაასკეცებულა, რადგან ადამიანებს აინტერესებთ ყოველწამიერი ინფორმაცია. ომის დროს სიხლე გაცილებით უფრო მეტ წონას იძენს. ამ დროს ტელევიზიას განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს, რადგან ყველას აინტერესებს, რა ხდება ფრონტის წინა ხაზზე, როგორ მიმდინარეობს საომარი მოქმედებები, ვკარგავთ და ვიღებთ პოზიციებს და ა.შ.

„ძალიან მნიშვნელოვანია ის, რომ უზრუნველყოთ საზოგადოება ახალი ამბებით, სრულყოფილი ინფორმაციით, დავაჯეროთ ისინი, რომ მათ სიმართლეს ვეუბნებით, რადგან ისინი ჩვენგან ელიან, რომ მათ მოვლენების კონტექსტის მიწოდებით, დამოუკიდებელი ანალიზით და საკითხის შესახებ აზრთა მრავალფეროვნების შეთავაზებით, მოვლენების არსში გარკვევაში დავეხმარებით“ – ეს არის ციტატა „ბიბისიდან“. ყოველივე ეს მნიშვნელოვანია როგორც ომის, ისე მშვიდობიანობის დროს.

აქცენტი მინდა გავაკეთო ახალ ტექნოლოგიებზეც. ერაყის ომის ხილვამ პირდაპირ ეთერში შეცვალა ომის რეპორტაჟების მეთოდიკა. ჩვენ პირდაპირ ეთერში შეგვეძლო თვალის მიდევნება ომის მიმდინარეობისთვის, ასევე, მობილური ტელეფონების გამოჩენამ, ინტერნეტ-საიტებმა, მაგალითად, „იუთუბიმ“, შეცვალა მიდგომები. ასეთი ტერმინიც არის, მას „მაკაკას ეფექტს“ უწოდებენ, ამერიკის ერთ-ერთმა სენატორმა, რომელიც არ ელოდა მედიას იქ, სადაც სიტყვით გამოდიოდა, მაკაკები უწოდა შავკანიან საზოგადოებას. აღმოჩნდა, რომ ერთ-ერთმა ადამიანმა ეს მობილურით გადაიღო და სენატორს მთელი წინასაარჩევნო გეგმა ჩაუშალა. ჟურნალისტი უკვე აღარ არის ადამიანი, რომელიც პროფესიონალი ჟურნალისტია, აქვს შესაბამისი განათლება და მუშაობს მედიისთვის. ჟურნალისტი შეიძლება გახდეს ნებისმიერი ადამიანი, რომელიც ინფორმაციას ავრცელებს. აქ კიდევ უფრო მნიშვნელოვანი ხდება ფაქტებზე დაფუძნებული ინფორმაციის გადაცემა საზოგადოებისათვის, იმიტომ რომ ასეთი ინფორმაციაა ერთადერთი ის, რაც ყველაზე მეტად მიგვაახლოვებს სიმართლესთან, ისიც ცნობილია, რომ ომის დროს ყველაზე მეტი ტყუილი ითქმება ხოლმე.

როდესაც დღევანდელი დისკუსიის თემაზე დავიწყე ფიქრი, პირველი კითხვა, რაც გამიჩნდა, იყო ის, არის თუ არა განსხვავება ომის და ჩვეულებრივ ჟურნალისტიკას შორის და დავიწყე იმ ლიტერატურის ძიება, სადაც მოთხრობილია, თუ როგორ უნდა გაშუქდეს ომი. და აღმოვაჩინე ერთი რამ, რაც ძალიან უცნაური მეჩვენა, ერთადერთი განსხვავება ომის, ექსტრემალურ ჟურნალისტიკასა და ჩვეულებრივ ჟურნალისტიკას შორის, არის ის, რომ ჟურნალისტებმა, ისევე როგორც მათმა პროდიუსერებმა, ომის დროს მაქსიმალურად უნდა დაიცვან უსაფრთხოების ნორმები. უნდა გაითვალისწინონ, როგორ ჩაიცვან, რომ მათ სიცოცხლეს საფრთხე არ შეექმნას, როგორ გადაადგილდნენ, და როგორ დაამყარონ ურთიერთობა მათთან, ვინც შეიძლება მათ პოტენციურად საფრთხე შეუქმნას. სხვა განსხვავება არ არსებობს.

„ომისა და მშვიდობისა საერთაშორისო ინსტიტუტის“ ბროშურაში, რომელსაც ეწოდება „კრიზისულ ადგილებში მომუშავე ჟურნალისტების სამაგიდო წიგნი“, დეტალურად არის საუბარი ამ საერთაშორისო სტანდარტებზე და პირველივე გვერდზე დიდი ასოებით

წერია, რომ სიზუსტე, მიუკერძოებლობა და სამართლიანობა კარგი ჟურნალისტიკის საფუძველია, რადგან ეს არის აუცილებელი საზოგადოებრივი დებატების უზრუნველსაყოფად და იმისთვის, რომ საზოგადოებამ მიიღოს ინფორმირებული გადაწყვეტილება, რაც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ომის დროს. თქვენ თვალს ადევნებდით ომის პერიოდში მედიის მუშაობას და შეამჩნევდით, რომ ფაქტებზე დაფუძნებული ინფორმაცია, რომელიც მართლს ეტყობა ჩვენს საზოგადოებას, დიდი დეფიციტი იყო ჩვენს მედიაში. ეს არაფერი იქნებოდა, რომ არ ყოფილიყო ის საფრთხე, რომლის წინაშეც აღმოჩნდნენ თუნდაც მხოლოდ კონფლიქტის ზონაში მცხოვრები ადამიანები. გაგახსენებთ, ქართული მედია იუწყებოდა, რომ ქართული ჯარები ჯერ კიდევ ფლობდნენ სიმაღლეებს ცხინვალის გარშემო, კონფლიქტის ზონაში მცხოვრები ადამიანები უყურებდნენ ტელევიზორს, ამის შესახებ ისინი თავად ყვებიან, მათ არ ჰქონიათ ეჭვი საფრთხის მოახლოებაზე, რის გამოც თადარიგი არ დაუჭერიათ და მხოლოდ მეზობლებისაგან იგებდნენ, რომ სასწრაფოდ უნდა დაეტოვებინათ სახლები. ამ ადამიანებს მოუწიათ ყველაფრის დატოვება, მათ სიცოცხლეს სერიოზული საფრთხე შეექმნა, აღარაფერი რომ ეთქვათ იმაზე, რომ მათ მთელი თავისი სარჩო-საბადებელი დაკარგეს. მათ რომ სცოდნოდათ სიმართლე და მხოლოდ პროპაგანდისტული ინფორმაცია არ მოესმინათ, მათ გადაწყვეტილების მიღების სხვაგვარი საშუალება ექნებოდათ.

ერთ-ერთი ძალიან პროფესიონალური სტანდარტი არის დამოუკიდებლობა, არა მხოლოდ მათგან, ვისაც აშუქებ, ვგულისხმობ ოფიციალურ წყაროებს, არამედ იმ მოვლენებისგანაც, რომელსაც აშუქებ, თუმცა ომის გაშუქების დროს ესეც ძალიან მტკივნეულია, იმიტომ ჟურნალისტები, ისევე როგორც ჩვენ ყველა, არიან ემოციურები და ისინი ემოციურად იყვნენ ჩართულები საკითხებში. ამიტომ მათ ვერ შეასრულეს დამოუკიდებელი გამშუქებლის და ინფორმაციის მიმწოდებლის როლი, ამის ნაცვლად ისინი გადაიქცნენ სახელმწიფო პროპაგანდისტული მანქანის გაგრძელებად, რაც ჩემთვის ძალიან მტკივნეულია. ისევე „ბიბისის“ მოვიხმობ მაგალითად, მათი ქცევის კოდექსს, სადაც ხაზგასმულია ომის დამოუკიდებელი გამშუქება და აქვე მოჰყავთ მაგალითი, რომ მეორე მსოფლიო ომის დროს ჩერჩილი ისე გაბრაზდა „ბიბისის“ მიუკერძოებელ გამშუქებზე, რომ ამ ტელეარხს „მტერი ჭიშკრის გამოღმა“ უწოდა.

სახელმწიფო მოხელეებისთვის მედია ზოგჯერ შეიძლება მტერი აღმოჩნდეს, სამაგიეროდ, საზოგადოებისთვის ის შეიძლება იყოს ძალიან კარგი პარტნიორი. ეს დამოუკიდებლობა ემოციურ დამოუკიდებლობასაც გულისხმობს. ასევე, დამოუკიდებლობას განცხადებებსა და პოზიციებში. აქ მახსენდება თენგი გოგოტიშვილის სიუჟეტები, მოვიყვან მაგალითს, რომელიც მეტყველებს სწორედ იმაზე, რომ იგი არ ყოფილა დამოუკიდებელი თუნდაც თავისი ემოციებისგან. გაგახსენებთ, ერთ-ერთ სამხედრო ბაზაზე შესვლისას იგი ეკითხება ოთხფეხა ძაღლებს, წავიდნენ თუ არა ძაღლები. ცხადია, ეს რიტორიკული შეკითხვაა, იგი მასზე პასუხს ვერ მიიღებდა, მაგრამ მას სურს თავისი ემოცია ქართულ საზოგადოებას გადასცეს, რაც ეთიკური, პროფესიული თუ მედია-სტანდარტებით მიუღებელია.

კიდევ ერთი პრინციპი სიზუსტეში მდგომარეობს. ქართული მედია ამ მხრივაც სცოდავდა. აქ არ არის ლაპარაკი შემთხვევით შეცდომებზე, რომელსაც მაშინვე ასწორებენ, გაგახსენებთ სიუჟეტს, რომელშიც ქართული მედია გვიყვებოდა, თუ როგორ გააკეთა გერმანულმა მედიამ პუტინ-მედვედევის ურთიერთობაზე სიუჟეტი და აჩვენა, რომ მედვედევი პუტინის მარიონეტია და თქვა, რომ ეს სპეციალურად ომის დროს შეიქმნა. სინამდვილეში, აღმოჩნდა, რომ ეს სიუჟეტი სამი თვით ადრე ყოფილა დამზადებული და საერთოდ არ უკავშირდებოდა ამ ომს.

ძალიან მნიშვნელოვანია წყაროებთან ურთიერთობა. სტანდარტი წყაროს მაქსიმალურად დაცვას მოითხოვს. ყოფილა ასეთი შემთხვევებიც, 2005 წელს „ნიუ-იორკ თაიმსის“ ჟურნალისტი ციხეში წავიდა წყაროს ანონიმურობის დაცვის სანაცვლოდ. ერთ-ერთი ჟურნალისტი საზოგადოებრივ არხზე ამაყად ყვებოდა, რომ მას პრობლემა შეექმნა ბლოკ-საგუშაგოზე გადასვლისას და დაასახელა ქართველი ოფიციალური პირის სახელი და გვარი, რომელმაც მათ დაამალინა კამერები და ჩუმად გადაიყვანა ისინი ბლოკ-საგუშაგოზე.

ამ შემთხვევაში წყარო პირდაპირი დარტყმის ქვეშ დგას. სხვა რამეს აკეთებს „ვერსია“. იგი ასახელებს გოგონას, რომელიც მიკროავტობუსიდან ჩამოსვებს და ოცდახუთმა ადამიანმა გააუპატიურა. აქ ზედმეტია პროფესიულ სტანდარტებზე საუბარი. გაზეთი „რეზონანსი“ თითქოს ცდილობს წყაროების დაცვას, მაგრამ წერს სახელებს და გვარების ნაწილს და ყვებიან ყვებიან, როგორ „გადახნეს“ ზნაურის რაიონის სოფლები, აქაც კონოტაცია ნათელია, ძალიან კარგად ჩანს, რისი თქმა უნდოდა წერილის ავტორს. მაგრამ სამწუხაროდ, ისინი ვერ ამბობენ, რატომ უნდა ენდოს მათ მკითხველი, უფრო მეტი ფაქტობრივი მასალის მოტანა საჭირო. ძალიან მნიშვნელოვანია ფაქტების ყოველმხრივ განხილვა, მით უმეტეს, როდესაც ისინი ომს უკავშირდება. „ბიბისის“ გაიდლაინში ვკითხულობთ – „იყავი ინფორმაციის მაძიებელი, იყავი მწვავე, სკეპტიკური, ინფორმირებული და ისაუბრე საკითხებზე, მაგრამ არ იყო უზრდელი, ემოციური და არ წარმოადგენდე არგუმენტის მხოლოდ ცალ მხარეს“.

ცხადია, ეს ძალიან რთულია, იმიტომ რომ ყველანი ძალიან მძიმედ აღვიქვამდით მოვლენებს, მაგრამ ჟურნალისტს, როგორც წესი, უფრო მეტი მოეთხოვება ხოლმე, ვიდრე ჩვენ ყველას, ვისაც გვაქვს ჩვენი აზრის ემოციურად გამოთქმის უფლება. აქვე მახსენდება თენგი გოგოტიშვილის კიდევ ერთი სიუჟეტი, რომელშიც მან ოქროს ჩანგალი ამოუღო ჯიბიდან რუს ჯარისკაცს. იგი ძალიან აგრესიულად ელაპარაკებოდა ჯარისკაცს, ეკითხებოდა, ნანახი ჰქონდა თუ არა მას საქართველოს რუკა, რომ ჟურნალისტები სამშობლოში იმყოფებოდნენ, ეს ჯარისკაცები კი იქ არავის დაუპატიუებია. ასეთი კონფრონტაციულობა პირველ რიგში არღვევს თავად ჟურნალისტების უსაფრთხოებას, ასეთ ფონზე მათი სიცოცხლე არ არის დაზღვეული. ამავე დროს ეს ზიანს აყენებს თავად საზოგადოებას, რომელმაც ემოციების გარეშე უნდა შეძლოს ამბის გაგება. ცხადია, ჟურნალისტის ტონი ამ დროს მაქსიმალურად ნეიტრალური უნდა იყოს.

სასურველია, ჩანდეს მედიაში ადამიანი, ვინც მეტად უფრო პაციფისტია და ნაკლებად ემხრობა საომარ ვითარებას, ან ადამიანები, რომლებიც ილაპარაკებენ დაშვებულ შეცდომებზე. როდესაც საომარი ვითარებაა, ამაზე ლაპარაკი, ცხადია, ნაადრევია, მაგრამ როდესაც საზოგადოება ანალიტიკურ ფაზაში შედის, ასეთი საუბრები უნდა დაიწყოს, მაგრამ ჩვენ სამწუხაროდ ერთადერთი თოქ-შოუს, „პროფილის“ ანაბარა დავრჩით, სადაც იმის ნაცვლად, რომ მაქსიმალურად ფრთხილად მოეკიდო რესპონდენტს, მომსწრეები გავხდით, როგორ მოიწვიეს ბავშვი, რომელსაც მიღებული ტრავმების შედეგად მეტყველების უნარი ჰქონდა დაკარგული, მაგრამ ჟურნალისტი ჩაცივებით სთხოვდა ხმის ამოღებას და იმის მოყოლას, თუ რა გადახდა თავს. აქაც, ალბათ, არ არის საკამათო, ვასრულებთ თუ არა მედიის სტანდარტებს. დისკუსია უფრო საჯარო უნდა იყოს, ჩვენ საჯაროდ უნდა გავუზიროთ ერთმანეთს ჩვენი აზრი.

და ბოლოს, ისევე ჟურნალისტურ სტანდარტებზე. „ბიბისის“ და „ომის და მშვიდობის საერთაშორისო ინსტიტუტის“ გაიდლაინების მიხედვით, უნდა შეირჩეს ის მასალა, რომელიც გადის ეთერში ზოგადად, აქ მართო ახალ ამბებზე არ არის საუბარი. გაგახსენებთ, პირველ არხზე გასულ საომარ ფილმებს, რომლებიც გადიოდა ახალ ამბებს შორის და დეტალურად გადმოსცემდნენ რას ნიშნავს ომი, აჩვენებდნენ დაჭრილ ადამიანებს და საუბრობდნენ მსხვერპლზე. და ასეთ დროს გადასცემდნენ დოიჯაშვილის ჩემთვის სრულიად არაეთიკურ კლიპს, რომლის რეფრენიც იყო ფრაზა – „русские, мать вашу.“ ეს, ჩემი აზრით, სამარცხვინო იყო და ამაზეც უნდა დავიწყოთ ლაპარაკი. და არ შემიძლია არ ვთქვა, მიუხედავად იმისა, რომ „ცხელი შოკოლადი“ გამოირჩევა ქართულ მედიაში, და ამის დასტურია მისი ბოლო ნომერიც, სადაც არის სადისკუსიო თემების გაშლის მცდელობა, ისიც კი, როგორღაც მოყვა ამ ემოციურ ტალღაზე და მის ყდაზე აღმოჩნდა პუტინის სურათი მინაწერით „fuck“, რაც მით უმეტეს, ამავე ჟურნალის შინაარსის ფონზე, არაეთიკური მეჩვენა.

რაც უფრო მეტს ვისაუბრებთ ამ თემებზე, მეტს ვიკამათებთ, და გვექნება მრავალფეროვანი მიდგომა კონკრეტული საკითხების მიმართ, ყოველი ჩვენთაგანი, მთელი

საზოგადოება მით მეტად დარჩება მოგებული. ამისთვის მადლობას ვუხდით ჰაინრიჰ ბიოლის ფონდს, რომელიც მართავს ასეთ დისკუსიებს. დიდი მადლობა.

დავით პაიჭაძე – გმადლობთ, ნინო. ნინოს საუბრის შემდეგ სიტყვა ალბათ დათო კიკალიშვილს უნდა გადავცეთ. მე ველოდები, რომ დათო ობიექტურად ისაუბრებს, რადგან მას აქვს განწყობის და საკუთარი საქმიანობისთვის გარედან შეხედვის უნარი.

დავით კიკალიშვილი – მოგესალმებით. დიდი მადლობა მოწვევისთვის. შევეცდები ვუპასუხო ნინოს გამოსვლას. პირველ რიგში, მინდა ვითხრა, რომ ყველასთვის ცნობილია საქართველოს მედიაში არსებული პრობლემები და მე გამიკვირდებოდა ამ პრობლემებს თავი რომ არ ეჩინა ომის დროს. თქვენ იცით, რომ დე იურე „რუსთავი2“ დამოუკიდებელი ტელეკომპანიაა, მაგრამ ის მაინც განიცდის გარკვეულ გავლენებს და ამან ომის დროსაც იჩინა თავი. არ ვილაპარაკებთ ომის წინა პერიოდზე და იმ პრობლემებზე, რაზეც თქვენ თქვით, რომ არ ხდებოდა განვითარებული მოვლენების ანალიზი, სპეციფიკური გავლენების გამო, ტელევიზიებში, სარედაქციო პოლიტიკა არც თუ ისე თავისუფალია, მას აქვს თავისი ობიექტური მიზეზები, იმიტომ რომ მედია ქართული საზოგადოებისგან განწყობილი მოვლენა არ არის და საზოგადოებაში, სადაც პოლიტიკური კონკურენცია არ არსებობს, მედიის დამოუკიდებლობის თავისუფლების ხარისხიც შესაბამისად, დაბალია. ეს ჩემი სუბიექტური აზრია, იმიტომ წინა პერიოდზე, თუ როგორ მოვედით აქამდე, დიდხანს არ ვისაუბრებ. თუმცა, გაგახსენებთ, „რუსთავი2“ რაღაც ხნის წინ ბევრმა გამოცდილმა ჟურნალისტმა დატოვა და ამან თავისი კვალი დაატყო მოვლენების გაშუქებასა და რეპორტაჟებს.

ტექნიკური პრობლემები, რომლებსაც წავაწყდით ომის პერიოდში – აღმოჩნდა, რომ არც ერთი ჟურნალისტის სიცოცხლე არ იყო დაზღვეული. საომარ სიტუაციებში ძალიან ჭირდა ჟურნალისტების ცხელ წერტილებში გაგზავნა. ჟურნალისტებს რისკის ფასად უხდებოდათ ცხელ წერტილებში წასვლა, რადგან მათ არ ჰქონიათ არც ჯავშანშილები, არც ჩაფხუტები. ერთი-ორი გამონაკლისის გარდა არც ერთ ჟურნალისტს არ ჰქონდა გავლილი ტრენინგი, როგორ უნდა ემუშავათ ასეთ სიტუაციაში, რამაც ასევე დაატყო კვალი ამ მოვლენების გაშუქებას. შესაბამისად, როდესაც გამოუცდელ ჟურნალისტებს გვერდით რაღაც აუფეთქდებოდა, ძალიან ძნელი იყო მათი მართვა და მათგან ინფორმაციის მიღება.

კიდევ ერთი, რაც შეეხება მოსახლეობის გაფრთხილებას. ეს ომი ძალიან მცირე ხანს, ძალიან პატარა ტერიტორიაზე ვრცელდებოდა, იქიდან გამომდინარე, რომ საომარი მოქმედების შედეგად ინფორმაციის მიწოდების ძალიან სპეციფიკურ სიტუაციაში აღმოვჩნდით, როდესაც დაწესდა გარკვეული ცენზურა, ძალიან რთული თანამდებობის პირებისგან ინფორმაციის მიღება, ზოგჯერ შეუძლებელიც. თქვენ იცით, რომ გორში შეიქმნა „მედია-ცენტრი“, რომელსაც უნდა გაეგრძელებინა ინფორმაცია, მაგრამ ის მალე დაიშალა, შინაგან საქმეთა სამინისტროს ან თავდაცვის სამინისტროს წარმომადგენლები დროდადრო აკეთებდნენ განცხადებას, დამატებით ინფორმაციის მიღება მათგან ძალიან რთული იყო. ამავე პერიოდში აღმოვჩნდით იმის წინაშეც, რომ რამდენიმე ჟურნალისტი დაიღუპა და იმის გამო, რომ ჩვენ არ ვფლობდით ინფორმაციის გადამოწმების საშუალებას, თუ რა ხდებოდა ბრძოლის ველზე, ძალიან შეზღუდვები ვიყავით ამ ინფორმაციაში. ასე რომ, ძალიან მეეჭვება, ასეთ სიტუაციაში ვინმეს მოეხერხებინა მოსახლეობის გაფრთხილება, რომ ისინი საბრძოლო მოქმედების არეალში იმყოფებოდნენ. მოვლენები ძალიან სწრაფად ვითარდებოდა და ამის გაკეთება ძალიან რთული იქნებოდა.

ერთ რამეში გეთანხმებით, ჩვენ გარკვეულწილად ჩავებით პროპაგანდისტულ ომში. პირველი დღეების განმავლობაში, იქიდან გამომდინარე, თუ რას გადასცემდნენ რუსული ტელეარხები, ვცდილობდით მათთვის პასუხის გაცემას. ამ პროპაგანდისტისთვის პასუხის გაცემას კონტრპროპაგანდით ვცდილობდით, სამწუხაროდ თუ საბედნიეროდ, ჩვენ ამაში მათსავით გამობრძმედილები და გამოცდილები არ აღმოვჩნდით, ჩვენი ხელისუფლებაც მიხვდა ამას და რუსული არხები გათიშა.

კიდევ ერთი ტექნიკური პრობლემა – ჩვენ დაუცველები აღმოვჩნდით კიბერ-შეტევის წინააღმდეგ, ჩვენმა საიტებმა ეგრევე „გაჭყლეს“. ჩვენ არ აღმოგვაჩნდა ტელევიზიაში სპეციალური ჯგუფები, რომლებიც იმუშავებდნენ ვიდეო-მასალის გადაგზავნაზე სხვადასხვა საერთაშორისო საიტებზე, იგივე „იუთუბზე“. ფაქტობრივად, ძალიან მწირი ინფორმაცია გადიოდა საქართველოდან. მოგვიანებით ავაწყეთ ეს სამსახურები და შევეცადეთ მოპოვებული მასალების გარეთ გატანას.

კიდევ ერთი პრობლემა, რომელსაც ჩვენი რედაქცია წააწყდა, იდეოლოგიზაციას უკავშირდება. შეიძლება ცოტა კომიკური სიტუაცია იყო, მაგრამ მაინც გიაძობოთ. რამდენიმე მასალა შემოვიდა, რომლებშიც საუბარი იყო დალუპულებზე, ზარალზე, და ჩვენ ირიბად გვთხოვეს, რომ ვიდრე საომარი პერიოდი იყო, არ გვეჩვენებინა ეს მასალა. მაგრამ შემდეგ, თუ არ ვცდები, „ფოქს-ნიუსზე“ გამოვიდა ცხინვალში ნამყოფი გოგონა, რომელმაც მოყვა, როგორ ბომბავდნენ მათ ქართველები. მას შემდეგ სახელისუფლებო წრეებთან დაახლოებული ადამიანი შემხვდა და მისაყვედურა, რომ ძალიან ცუდად ვმუშაობთ და არ გვაქვს „ჰიუმან-სტორები“. ასეთი პრობლემებიც გვქონდა.

საერთო ჯამში, აღვნიშნავ, რომ სამწუხაროდ, არც სახელისუფლებო სტრუქტურებში არ შეიქმნა ერთიანი შტაბი, რომელიც რეგულარულად მოგვაწვდიდა ინფორმაციას და ჩვენც მოუმზადებლები აღმოვჩნდით ასეთ სიტუაციაში სამუშაოდ. განვიცდიდით გამოცდილი კადრების ნაკლებობას. როგორც უკვე გითხარით, საომარი მოქმედებების გასაშუქებლად ჟურნალისტების გაგზავნა ძალიან ძნელი აღმოჩნდა. რაც შეეხება ომის შემდგომ პერიოდს და შეფასებებს, სამწუხაროდ, ბევრი თოქ-შოუ დაიხურა და შეფასებების გაკეთებაც ჭირს. ზოგჯერ რედაქციას აქვს ამის სურვილი, მაგრამ არ არის შესაძლებლობა, ზოგჯერ კი უკვე სურვილიც აღარ აქვს. თუმცა, ვფიქრობ, დარჩა დრო სიტუაციის გასაანალიზებლად და შედეგებზე სასაუბროდ.

რაც შეეხება ემოციურად გვერდზე გადავრდებით და მოვლენების ასე გაშუქებას, ესეც საკამათოა, სად არის გემოვნება, სად – ეთიკა, შესაძლოა, მომწონდეს თენგო გოგოტიშვილის სიუჟეტი, შესაძლოა, არც მომწონდეს, მაგრამ საკამათოა, რამდენად დაარღვია მან ჟურნალისტური ეთიკის ნორმები. კარიკატურაში ვიღაც დათვს ამსგავსებს რუსეთს, ვიღაცამ ძალღიჯი უწოდა, რომელია ეთიკური ან არაეთიკური, ცოტა რთული გასარკვევია. ასევე რთულია, როდესაც ხელდასაყვედურ და გადამწვარ სოფლებს, დაზოცილ ხალხს, ჯარისკაცის ჯიბიდან გამოჩენილი ოქროს ჩანგლის დანახვაზე თავი შეიკავო და ცივი იყო. შეიძლება ვიღაცას გამოსდიოდეს კიდევ ეს, მაგრამ ვიღაცას არც გამოუვიდეს. წყაროების გათქმაზე გეთანხმებით, ბევრი დარღვევა მოხდა, მაგრამ ჩვენი მედიის ხარისხი და მისი ნაკლოვანებები, ვიმეორებ, კრიზისულ სიტუაციაში უფრო მეტად გამოჩნდა. როდესაც მაგალითად დასავლური მედია მოგვყავს, უნდა გავითვალისწინოთ, რომ იქ მეტი რესურსია, მეტი საშუალებაა, შეარჩიო ადამიანები და კადრები, გაატარო ისინი ტრენინგზე და შემდეგ იმოქმედო. „სი-ენ-ენისა“ და „რუსთავის2-ის“ შედარება, შეუძლია თუ არა გადმოსცეს პირდაპირ ეთერში ომი, წარმოუდგენელია, იმიტომ რომ ჩვენთან გადამცემებიც არ არსებობს, რომელიც ამის საშუალებას მოგვცემდა.

ნინო დანელია – მესმის, რომ ეს ტექნიკურად ძალიან ძნელი იქნებოდა. ასევე მესმის, რომ ფრონტის წინა ხაზზე ჟურნალისტების გაგზავნა მათი დაუცველობისა და გამოცდილების უქონლობის გამო, ასევე გაძნელებოდა, არც დასავლურ მედიას შევადარებ ჩვენ ტელევიზიებს, მაგრამ მცდელობა მაინც უნდა გამოჩენილიყო. ვალიარებთ, რომ არის რაღაც წნეხი და არა მარტო ომის დროს. მგონი, ღირს, წინ აღვუდგეთ ამ წნეხს. ერთიანი ძალიანსხმევა ალბათ, გამოიღებს შედეგს.

დავით კიკალიშვილი – ცალკეა ის პრობლემა, რომელიც ზოგადად არსებობს ქართულ მედიაში და მეორე საკითხია ის პრობლემები, რომლებიც ომის გაშუქებას ეხება. აქ გარკვეული მიდგომები და პრობლემები არსებობს. როგორი პროფესიონალებიც არ უნდა

ვეოფილიყავით, როდესაც შეზღუდული მაქვს წყარო და მიჭირს მიღებული ინფორმაციის გადამოწმება, ძალიან რთულია მუშაობა.

დავით პაიჭაძე – დიდი მადლობა, დათო. ნინომ ილაპარაკა სტანდარტებზე, დათომ – პირობებზე, რომელშიც უწევთ ჟურნალისტებს მუშაობა. რამდენად შეიძლება შეეფარდოს ეს ორი საკითხი ერთმანეთს, ამაზეც შეიძლება ვისაუბროთ. აქ ახსენეს სიტყვა „გამოცდილება“. ნათელია, რომ ეს გამოცდილება ძალიან ახალია ჩვენთვის. 1992 წლის კონფლიქტში თუ ომის გაშუქების რაიმე გამოცდილება გვქონდა, გავბედავ და ვიტყვი, რომ ის მთლიანად დავიწყებულია და არათუ დავიწყებულია, გააზრებულიც კი არ ყოფილა. ქართული მედიის მიერ აფხაზეთის კონფლიქტის გაშუქებას თბილისში ფრაგმენტულ რეაქციას აგებებდნენ ხოლმე. ახლა კიდევ შეიძლება მოიძებნოს ერთ-ორი მედიაკრიტიკოსი, რომელიც ცდილობს ამ ახალ გამოცდილებაზე ლაპარაკს. შეიძლება ითქვას, რომ ერთიმნიშვნელოვანი სამხედრო კონფლიქტი, რომელიც იყო საქართველოში, აღარაფერს ვამბობ 90-იანი წლების დასაწყისში სამხრეთ ოსეთის ავტონომიურ ოლქში არსებულ კონფლიქტზე, რომელიც მთლიანად ფოლკლორის ამარაა დარჩენილი, ამას ქართველების ძრახვის გამო კი არ ვამბობ, იმის თქმა მინდა, რომ იმ პირველი კონფლიქტებიდან, 90-იანი წლების კონფლიქტებიდან არაფერი გამოგვიტანია. ახლა ცხელ კვალზე სჭირდება ამ ახალ გამოცდილებას გააზრება. ვფიქრობ, ეს სიტყვები მიესადაგება ჩვენს მესამე გამომსვლელსა და მის ცენტრს. „ექსტრემალური ჟურნალისტიკის ცენტრს“ გამოცემული აქვს წიგნები, რომლებიც დაწერილია პრაქტიკოსი ჟურნალისტების მიერ, რომლებიც თავად აშუქებდნენ ომს, ეს წიგნები ჩვენთან, უნივერსიტეტშიც ინახება. ჩემი აზრით, ოლეგი ისაუბრებს, თუ როგორ ხვდება ერთმანეთს ნამდვილ კონფლიქტში ეს ორი რამ – ჟურნალისტური სტანდარტები და პირობები, რომლებზეც ნინო და დათო საუბრობდნენ. ახლა ოლეგს დაუთმობ სიტყვას.

ოლეგ პანფილოვი – დიდი მადლობა მოწვევისთვის. ისე მოხდა, რომ ომის დაწყების პირველივე დღიდან საქართველოში ვიყავი. დასასვენებლად ვიყავი ჩასული ჩაქვში, თბილისში 9 აგვისტოს ჩამოვედი და მხოლოდ 30 აგვისტოს გავემგზავრე. მთელი ამ ხნის განმავლობაში ვაკვირდებოდი სიტუაციას, ვაგროვებდი ინფორმაციას და მიმაჩნია, რომ მეტნაკლებად შემექმნა წარმოდგენა არსებული სიტუაციის შესახებ. სამწუხაროდ, ქართული ენა არ ვიცო და მხოლოდ ახლობლების თარგმნით და მონათხრობით ვიგებდი მომხდარზე, თუმცა სატელევიზიო რეპორტაჟები, ნაჩვენები კადრები იძლეოდა იმის საშუალებას, რომ მომხდარზე წარმოდგენა შემექმნა.

ჩემი აზრით, როდესაც ქვეყანა ოკუპაციის მსხვერპლი ხდება, როდესაც მას თავს ესხმიან და ის თავს იცავს, ძალიან ძნელია ლაპარაკი ჟურნალისტურ სტანდარტებსა და ეთიკის ნორმებზე. დათომ ახსენა ჩემი წიგნები, რომლებიც ჩეჩნეთის ომში მომუშავე ჟურნალისტებს ეხებოდა, მაგრამ მაშინ სხვა სიტუაცია იყო, ომი რუსეთის ტერიტორიაზე არ ყოფილა. თუმცა, იყვნენ ადამიანები, რომლებიც გვახსენებდნენ, რომ ეს ომი რუსეთის ტერიტორიაზე მიმდინარეობდა და რუსეთის მოქალაქეებს უნდა შეეფასებინათ, საჭირო იყო თუ არა ამ ომისთვის ამხელა თანხების დახარჯვა ან ვინ აგებდა პასუხს ამხელა მსხვერპლისთვის. ის შიდა კონფლიქტი იყო. მისგან განსხვავებით, საქართველო აგრესიის მსხვერპლი გახდა, ამიტომ ჟურნალისტის ემოციური ქცევა კადრში, თუნდაც იმ ჩანგლის ისტორია, მე არ მაკვირვებს და მასში ცუდს ვერაფერს ვხედავ. ჩემი აზრით, ეს ჟურნალისტის მხრიდან გმირობაც კი იყო, მან ომის ერთი პატარა დეტალი აჩვენა.

როგორც უკვე ვითხარით, საქართველოდან 30 აგვისტოს გავემგზავრე და რუსეთში დაბრუნების შემდეგ ისეთი შთაბეჭდილება დამრჩა, რომ სხვა ქვეყანაში აღმოვჩნდი. იქ დამხვდნენ აგრესიული და გაბოროტებული ადამიანები და მე მივხვდი, რომ მათ წარმოდგენა არ ჰქონდათ იმაზე, სინამდვილეში რა მოხდა საქართველოში. მათთვის უცნობია, რომ რუსული ავიაცია ბომბავდა საქართველოს, მათ ამის შესახებ არავინ ეუბნება. მათ არც მარადიურობის ფაქტებზე იციან რამე. რუსეთის მოქალაქეებს სჯერათ, რომ რუსეთის არმიამ

ოსი ხალხი განადგურებისგან იხსნა, რომ საქართველო დაისაჯა ცხინვალის ტერიტორიაზე შეჭრისთვის. იმას, რომ იურიდიულად სამხრეთ ოსეთი საქართველოს ტერიტორიაა, რუსეთის მოქალაქეებს არავინ ახსენებს. რუსეთის პროპაგანდისტული მანქანა, რომელიც 8 წლის წინ ჩეჩნეთის მოვლენებთან და პუტინის გამოჩენასთან დაკავშირებით ჩამოყალიბდა, ახლა იღებს ნაყოფს. რუსეთის საზოგადოებას არ შეუძლია წინააღმდეგობის გაწევა და იღებს მხოლოდ იმ ინფორმაციას, რომელსაც ტელევიზიით გადასცემენ. მთელი ყოფილი საბჭოთა კავშირის მასშტაბით რომ შევადაროთ, საქართველოს ტელევიზიისა და პრესის მუშაობა სხვებისას ბევრად აღემატება. ამიტომ ძალიან ფრთხილი ვიქნებოდი ქართველი ჟურნალისტების რეპორტაჟების, ჟურნალისტური სტანდარტების კუთხით შეფასებისას, რადგან, ვიმეორებ, საქართველო ოკუპაციის მსხვერპლი გახდა და მას როგორმე თავი უნდა დაეცვა.

რაც შეეხება საქართველოს ხელისუფლების მიერ რუსული ტელეარხების ტრანსლირების აკრძალვას, ესეც გამართლებულად მიმაჩნია, თუნდაც იმისთვის, რომ ქართველებმა რუსები იმაზე ადრე არ შეიძულონ, ვიდრე ეს საჭირო იქნება. რუსული ტელეარხების რეპორტაჟების ემოციური შინაარსი იმდენად ცრუ იყო, რომ მათი ცქერა, არც კი ვიცი, რას გამოიწვევდა საქართველოს მოსახლეობაში.

პრაქტიკულ საკითხებზეც ვისაუბრებ. ვეთანმები ჩემს კოლეგებს, ბევრი ჟურნალისტი არაპროფესიონალურად მუშაობდა კადრში და იმ ადგილებშიც, რომლებსაც ძნელია, საომარი მოქმედების ზონა უწოდო. რუსული არმიის ბლოკ-საგუმაგოების საომარი მოქმედების ზონად გამოცხადება არ არის მართებული. ჩემი აზრით, ქართველი ჟურნალისტები იმდენად დიდი ხანია მუშაობენ პოლიტიკურ ჟურნალისტიკაში და ეწევიან საინფორმაციო ომს ქვეყნის პოლიტიკური ცხოვრების გაშუქებისას, რომ პრაქტიკულად მოუმზადებლები აღმოჩნდნენ საომარი მოქმედებებისთვის. ჟურნალისტებს არ ჰქონიათ ჯავშან-ჟილეტები, ჩაფხუტები, დაზღვევა. პრობლემა იყო მათი არადექლარირებული ქცევა „სტენდაფის“ დროს, კამერების გაურკვეველი მოძრაობა გადაადგილების დროს. ზოგჯერ ვფიქრობდი, რომ ჟურნალისტებს ძალიან დიდი დახმარება აღმოუჩინა მობილური ტელეფონებით გადაღების იდეამ. ფოთის პირველი დაბომბვა ღამით სწორედ მობილური ტელეფონით იყო გადაღებული. ეს ძალიან კარგი მიგნება იყო და სამოქალაქო ჟურნალისტიკის სფეროს მიეკუთვნება, როდესაც თავად მოსახლეობა ერთვება მოვლენების გაშუქებაში. დათომ „იუთუბი“ ახსენა, ესეც იყო პრობლემა. მეც, შეიძლება ითქვას, რომ აღმოვჩნდი ომის მსხვერპლი. იმიტომ რომ ჩემი ბლოგი, რომელზეც დღეში 40-50 ათასი ადამიანი შემოდის და ეცნობოდა იქ განთავსებულ ინფორმაციას, 24 აგვისტოს გატეხეს და განადგურეს. ასეთ სიტუაციაში ინტერნეტი ინფორმაციის გავრცელების საუკეთესო საშუალება იყო, როდესაც ტელევიზია პროპაგანდისტული ხდება, ასევე გაზეთებიც, ინტერნეტის როლი ძალიან იზრდება. მაგრამ ყოველთვის იგრძნობოდა კადრების ნაკლებობა, ტექსტს სჭირდება კადრები, ვიდეომასალა, ის ეხმარება მკითხველს შინაარსის ემოციურ აღქმაში. „რუსთავი2-სა“ და „ალანიაში“ გასული რეპორტაჟების ნახვის შემდეგ ვურეკავდი ახლობლებს და ვთხოვდი, ერჩიათ, ვისთვის მიმემართა, რომ ეს ვიდეორეპორტაჟები როგორმე „იუთუბიზე“ ატვირთათ, რათა შემდეგ ჩემს ბლოგზე გადამეტანა. მაგრამ ამის ვაკეთებას 2-3 დღე მაინც სჭირდებოდა ხოლმე.

არ შეიძლება დავივიწყოთ, რომ საქართველო საინფორმაციო დაპირისპირების თვალსაზრისით ძალიან დიდ პრობლემას წააწყდა. ის ქართული თანამგზავრული არხები, რომელთა ხილვაც მთელ მსოფლიოში შეიძლება, ამისთვის გამოუსადეგარი აღმოჩნდა. „რუსთავი2“-ის, „საზოგადოებრივი მაუწყებლისა“ და „აჭარის“ ტელევიზიის საინფორმაციო გამოშვებები მხოლოდ ქართულ ენაზე გადაიცემა. ახლა მაინც რომ დაფიქრდეთ და შექმნათ საინფორმაციო არხი, რომელიც რუსულ და ინგლისურ ენებზე გავრცელებს ინფორმაციას, სამომავლო საინფორმაციო სივრცისთვის ძალიან მნიშვნელოვანი იქნებოდა. უნდა გაითვალისწინოთ, რომ რუსულ ენას, რუსეთის გარდა, სხვა ქვეყნებშიც ფლობენ. იყო უამრავი ადამიანი, რომელსაც სურდა ინფორმაციის მიღება, მაგრამ არ ჰქონდა ამის საშუალება. თუ გახსოვთ, „სიენი“ და „ბიბისი“, მანამდე, ვიდრე ისინი საქართველოს პრეზიდენტის არხებად გადაიქცეოდნენ, როდესაც უკვე მიხეილ სააკაშვილი ყოველ ღამე

ჩნდებოდა ამ არსებზე, ძალიან უცნაურ მასალას გადასცემდნენ. მე არ მინდა იმის თქმა, რომ ისინი ეწინააღმდეგებოდნენ საქართველოს, მაგრამ მათი ინფორმაცია ძალიან თავშეკავებული და არაობიექტური იყო. ამიტომ, რომ ყოფილიყო ქართული არხი რუსულ და ინგლისურ ენებზე, ძალიან მნიშვნელოვანი იქნებოდა თავად საქართველოსთვის.

დავით პაიჭაძე – დიდი მადლობა ოლეგ პანფილოვს. სამსჯელოდ მინდა მოვნიშნო ერთი თემა, რომელიც პერსპექტიულია გრძელ ვადაში და უპერსპექტივოა ახლა, მაგრამ მისი მონიშვნა მაინც საჭიროდ მიმაჩნია. ჩვენ ვლავარაკობთ საინფორმაციო პოლიტიკაზე, სტანდარტებზე და იმაზე, თუ როგორ მუშაობდა ქართული მედია რუსეთ-საქართველოს ომის დროს, მაგრამ დანამდვილებით ვერავინ იტყვის, რა გავლენა იქონია ამან საქართველოს მოქალაქეებზე. არადა, ეს ძალიან საინტერესოა და მას შესწავლა სჭირდება. წინააღმდეგ შემთხვევაში, გამოცდილებაზე ვერ ვილაპარაკებთ, რადგან იგი არ არსებობს გაცნობიერების გარეშე.

რამდენიმე მომენტს გამოვყოფდი ჩვენი მომხსენებლების გამოსვლებიდან. პირველი შეკითხვით დათოს მივმართავ. ის ამბობდა, რომ გარკვეული ცენზურა დაწესდა, თუმცა სიტყვა „გარკვეული“ ფარავს გაურკვეველის შინაარსს. საინტერესოა, რაზე იყო ცენზურა. ეს ჩვენ დამატებით ცოდნას შეგვძენს ჩვენს ხელისუფლებაზე, ვნახავთ, რის მიმართ არის ის მგრძობიარე კრიზისულ მომენტში. პროპაგანდისტულ ომზე საუბრისას კი არ შეიძლება, არ გამოვყოთ ორი განზომილება – პროპაგანდისტული ომი საიმისოდ, რომ შენი ხედვა საზღვარგარეთ გაიტანო, რისთვისაც საქართველოს როგორც ინტელექტუალური თუ ლინგვისტური თვალსაზრისით, ძალიან მწირი რესურსები აქვს, და პროპაგანდისტული ომი საკუთარ ხალხთან. ოლეგისგან განსხვავებით, რომელიც ომის დროს საქართველოში იმყოფებოდა, მე არ ვყოფილვარ საქართველოში და ვხედავდი, როგორი აბსოლუტური წარმატებითა და უპირატესობით იომა რუსეთმა საკუთარ ხალხთან ინფორმაციის თვალსაზრისით. მათ არ ჰქონდათ სხვა არჩევანი, გარდა იმისა, რასაც სთავაზობდათ „ოერტი“ და „ვესტი“. ამ საინფორმაციო ნაკადში საქართველო საერთოდ არ არსებულა. ლავარაკობდნენ სამხრეთ ოსეთზე, რუსეთზე და ვიღაც ცუდ ქართველებზე. ალბათ საკუთარ მოქალაქეებს აჩვენებდნენ, რომ ამ ქვეყანას საერთოდ აღარ უნდა ეარსება. ასე რომ, საინფორმაციო ომზე საუბარი ჩემთვის ნიშნავს ომს საკუთარ ხალხთან და ამ ომს ეწევა სახელმწიფო და ხელისუფლება საკუთარ ხალხთან. ის, რაც დათომ თქვა, მე იმედს მაძლევს, რომ ჩვენ კიდევ გვაქვს რაღაც შანსი. ჩვენი „სისუსტე“ და „გაუწავებლობა“ მსახურებაში შეიძლება იყოს ჩვენი შანსი, რომ სხვა მიმართულებით განვითარდეს ქართული მედია, თუ მისი წარმომადგენლები მოისურვებენ მედიის სტანდარტების სწავლას და ამ სტანდარტების მიხედვით ქცევას, ოღონდ, ისიც საკითხავია, ვისგან უნდა ისწავლონ ეს ყველაფერი. მოდით გავხსნათ ჩვენი დისკუსია.

ნინია კაკაბაძე – არაპროფესიონალიზმის პრობლემა ქართულ მედიაში ომამდეც იყო და ომის პერიოდშიც, და კიდევ დიდხანს იქნება. ეს სხვა საკითხია და ამისთვის ყველამ უნდა ვიბრძოლოთ. დევნილები, რომლებსაც მე ვხვდებოდი, ამბობდნენ, რომ მათ არ იცოდნენ, რა ხდებოდა სინამდვილეში. და ისინი თავიანთ ასეთ უკიდურეს უბედურებაში ჩავარდნას სწორედ ამ ინფორმაციულ ვაკუუმს უკავშირებდნენ. მე მაინტერესებს, „რუსთავი2“-ის ჟურნალისტებმა არ იცოდით, რა ხდებოდა და ამიტომ ვერ ამბობდით, თუ იცოდით და მაინც ვერ ამბობდით. ჩემთვის, რიგითი მოქალაქისთვის, მთავარია, ვიცოდე, რა ხდება ჩემს თავს, რა ხდება ჩემს ქვეყანაში. ვიცოდე, რა საფრთხე მელის, რომ ავარიდო მას თავი.

(დავით კიკალიშვილმა ამ შეკითხვებზე პასუხის გასაცემად დიქტოფონების გამორთვა კეთხოვა)

შალვა ცერცვაძე – ყოველ წელიწადს ომის წარმოება იმისთვის, რომ ჟურნალისტმა გამოცდილება შეიძინოს, ცოტა რთული საკითხია. სამხედრო ოფიცრებმა შეიძლება გაიარონ სპეციალური კურსები, მერე მობილური ტელეფონებით გადაიღონ და გადმოგცენ ომის მიმდინარეობის ამსახველი მასალა. მედიის წარმომადგენლები თუ დაფიქრებიან და დაუკავშირდებიან სამხედროებს ამ საკითხზე, კარგი იქნება. ასევე მინდა ყურადღების გამახვილება იმაზეც, რომ მედიასაც ხელისუფლებას ვუწოდებთ. ამიტომ მის მიერ დაშვებული შეცდომები, ჟურნალისტების გამაღიზიანებელი გამოსვლები ტელევიზიით, ამბაფრებს სიტუაციას. და კიდევ ერთი საკითხი, რიგით მოქალაქეებს არა აქვთ დისკუსიის საშუალება, მათ არ შეუძლიათ ხმა მიაწვდინონ ხელისუფლებას და მიუთითონ დაშვებული შეცდომების შესახებ.

სალომე ჯაში, ჟურნალისტი – ომის დღეებში „ბიბისის“ ჟურნალისტებთან ერთად ვმუშაობდი, მირეკავდნენ პრესსპიკერები და მეუბნებოდნენ, რომ მათ ჰქონდათ ინფორმაცია მხოლოდ უცხოელი ჟურნალისტებისთვის. იყო შემთხვევებიც, როცა პრესკონფერენციებიც მხოლოდ უცხოელი ჟურნალისტებისთვის იმართებოდა. ამიტომ, მე მესმის, რომ ძალიან რთულ ვითარებაში აღმოჩნდა „რუსთავი2“ და საერთოდ, ქართული ტელევიზიები. მაგრამ არ მესმის დათოს ნათქვამი იმის შესახებ, რომ არ შეიქმნა სპეციალური შტაბი, რომელიც მათ მიაწვდიდა ინფორმაციას. მაშინ როცა, არსებობს აპარატი, რომლის ინფორმაციაზე დაყრდნობითაც ფუნქციონირებს ეს ტელევიზია. ჟურნალისტს არ უნდა სჭირდებოდეს სპეციალური შტაბის შექმნა ინფორმაციის მისაღებად. სულ არ იყო საჭირო ინფორმაცია ოფიციალური პირებისგან მიგელოთ.

მესმის, რომ ასეთ სიტუაციაში განსაკუთრებულად ძნელია ტელევიზიაში მუშაობა, მაგრამ არ მესმის, როდესაც ამბობ, რომ თქვენი ჟურნალისტები არ იყვნენ კარგად გაწვრთნილები. ცნობილია, რომ თქვენი ხელმძღვანელები ჟურნალისტებს ტრენინგებზე არ უშვებენ. რაც შეეხება დაზღვევას, ის არც მე მქონია, მაგრამ გორი არ იყო ისეთი საშიში ადგილი.

დავით პაიჭაძე – სალომე, შენ, ჩემი აზრით, ის ტელეკომპანია გიცავდა, ვისთან ერთადაც მუშაობდი. მათთან ერთად ყოფნა შენთვის, შესაძლოა, ერთგვარი ფარიც კი ყოფილიყო.

დავით კიკალიშვილი – ეს პირადი ვაჟაკობის საკითხია. სამწუხაროდ, მე ისეთი ადამიანებიც ვნახე, რომლებიც ამ დღეებში ტელევიზიიდან გარბოდნენ.

სალომე ჯაში – კიდევ ერთი, რაც არ შემიძლია არ ვთქვა. იმ ღამეს, როდესაც რუსები თბილისისკენ მოდიოდნენ, ყველა პანიკაში იყო და ყველაზე საჭირო იყო ინფორმაციის მიღება, ღამის პირველ საათზე „რუსთავი2“-ში მხოლოდ ხუთი ადამიანი დამხვდა, მათ შორის არ ყოფილან ჟურნალისტები. ამან ძალიან დამწყვიტა გული.

დავით პაიჭაძე – რით განსხვავდებოდა ის ინფორმაცია, რასაც ხელისუფლება იმეტებდა უცხოური ტელეკომპანიებისთვის, იმ ინფორმაციისგან, რომელიც გადაიცემოდა ქართული არხებით?

სალომე ჯაში – ჯგუფი, რომელთან ერთადაც მე ვმუშაობდი, არ ესწრებოდა არც ერთ პრესკონფერენციას. ისინი არ იღებდნენ ოფიციალური უწყებების მიერ გავრცელებულ ინფორმაციას. ისინი თავად მოიპოვებდნენ ინფორმაციას იქ, სადაც მოვლენები ვითარდებოდა.

დავით პაიჭაძე – გასაგებია, რომ ისინი მიდიოდნენ ადგილზე და არ მიდიოდნენ ბრიფინგებზე. ყველა ჩვენგანს ახსოვს, რა სახის ინფორმაცია ვრცელდებოდა ამ ბრიფინგებზე,

მაგრამ მე მაინტერესებს, ეს ინფორმაცია ურთიერთსაწინააღმდეგო იყო თუ ურთიერთშემავსებელი?

სალომე ჯაში – გამიჭირდება კონკრეტული პასუხის გაცემა, იმიტომ რომ ხშირად ვერ ვახერხებდი ტელევიზორის ყურებას. თუმცა, როდესაც კახა ლომია გადაადგილებაზე საუბრობდა, მაშინ რეალურად ხალხი გამორბოდა.

ნინო დანელია – მე შესაძლებლობა მქონდა, ჩამეტარებინა საერთაშორისო მედიის კვლევა, თუ როგორ აშუქებდა იგი ქართულ ომს. კერძოდ, ტელევიზიები „სიენენი“, „ბიბისი“ და გერმანული, ფრანგული და ბრიტანული პრესა. საერთაშორისო საზოგადოების მიმართ იყო სხვადასხვა ტიპის გზავნილები. მათ ეუბნებოდნენ, რომ საქართველო გაბრწყინებული და ბორცვებზე შემდგარი ქვეყანაა. ქართული აუდიტორიისთვის ეს მათაფორა შესაძლოა ცოტა გაურკვეველი იყოს, იმიტომ რომ ის ამერიკული აუდიტორიისთვის იყო განკუთვნილი. ალბათ, გახსოვთ, ამერიკის დამფუძნებელმა მამებმა სწორედ ამერიკა შეადარეს გაბრწყინებულ ქალაქს ბორცვებზე, სადაც იქნებოდა კანონიერება, თანასწორობა და თავისუფლება. პრეზიდენტს თავის საუბარში სურდა, რომ ამერიკელებს საქართველო სწორედ ასეთი წარმოედგინათ. კეთდებოდა ისტორიული ანალოგიები ევროპელებისთვის, რომ მათ მოეხდინათ იდენტიფიკაცია საქართველოსთან და კარგად გაეგოთ, რატომ უნდა ყოფილიყო მათთვის მტკივნეული მომხდარი, რატომ უნდა ეზრუნათ მათ საქართველოზე. ქართული სახელმწიფო სტრუქტურები წარმატებულ პროპაგანდას ეწეოდნენ ამ მიმართულებით, იმიტომ რომ ყველამ ვნახეთ, რომ საერთაშორისო საზოგადოებამ მართლაც დიდი მხარდაჭერა აღმოუჩინა საქართველოს. სადაც იყო წმინდა ჟურნალისტური ნამუშევარი, განსხვავება ის იყო, რომ რეპორტაჟები მიჰყავდათ ჟურნალისტებს, რომლებიც თავად იყვნენ თვითმხილველები და წამყვანი ხაზგასმით მიანიშნებდა იმაზე, რომ ამ ჟურნალისტებმა საკუთარი თვალთ ნახეს ის, რაზეც საუბრობდნენ.

გიორგი გოცირიძე – აქ ითქვა, რომ მედიაზე დაწესდა ცენზურა. ჩემთვის გაუგებარია, რა ცენზურაზეა ლაპარაკი. საომარი მდგომარეობის გამოცხადება არ გულისხმობს ინფორმაციის შეზღუდვას. გადახვევა კონსტიტუციის 24-ე მუხლიდან, რომელიც ეხება გამონახტვის თავისუფლებას, არ ყოფილა. ამის შესახებ არ არსებობს ოფიციალური დოკუმენტი. ასეთ შემთხვევაში უნდა ყოფილიყო პრეზიდენტის დეკრეტი, რომელიც დაადგენდა, რომ ქვეყანაში იზღუდება გამონახტვის თავისუფლება, რომ რუსული მედიის ტრანსლირება ქვეყნის უსაფრთხოებიდან გამომდინარე უნდა გაითიშოს, რომ „რუსთავი2“-ს გარკვეული წესების დაცვით უნდა გაემუქებინა ომის მიმდინარეობა.

ასევე გაუგებარია ჩემთვის, რა აზრი ჰქონდა რაღაც ინფორმაციის ეთერში გაუშვებლობას, როცა იგი კონფლიქტის ზონაში მყოფი ადამიანებისთვის ხელმისაწვდომი იყო უცხოური მედიასაშუალებების მიერ. მე თერთმეტ აგვისტოს ვიმყოფებოდი გორში და შევესწარი საჰაერო იერიშის დროს პრეზიდენტის გაქცევას. ეს არ უჩვენებია „რუსთავი2“-ს, მაგრამ ეს კადრები ვნახე „ევრონიუსზე“. სამაგიეროდ, ქართული არხები აცხადებდნენ იმის შესახებ, რომ ჩვენ ვფლობდით სიმაღლეებს, მაშინ როცა კონფლიქტის ზონიდან ჯარისკაცები გამორბოდნენ და ჩვენც გვეუბნებოდნენ, დაგვეტოვებინა იქაურობა. ცენზურა უკანონო და უსაფუძვლო იყო. დღესაც, როდესაც უკვე გაუქმებულია საომარი მდგომარეობა, არ აღმდგარა რუსული ტელეარხების ტრანსლირება. რა არის ამის მიზეზი? ბ-ნმა ოლეგმაც თქვა, რომ საქართველოს ხელისუფლების ადგილზე, ისიც გათიშავდა რუსულ არხებს. სამართლებრივ საფუძველს და საფრთხეს, რომელიც ჩვენ ამ არხების გათიშვით ავიცილეთ, მე ვერ ვხედავ.

მამუკა ყუფარაძე, სტუდია „რე“ – მე შეკითხვა მაქვს ოლეგ პანფილოვთან. თქვენ თქვით, რომ როდესაც ქვეყანას თავს ესხმიან, ძალიან ძნელია ჟურნალისტებს მოსთხოვო მოვლენების უემოციოდ და ობიექტურად გაშუქება. მაგრამ თუ ჩემი ქვეყანა შეტევით ომს

ახორციელებს, ისეთს, როგორც იყო ჩეჩნეთში, ასეთ დროს შეიძლება მოსთხოვო ჟურნალისტს ობიექტურობა? მეორე შეკითხვა – ვინ უნდა გადამიწვევოს მე, გავეცნობი თუ არა რუსულ საიტებს და ვუყურებ თუ არა საკაბელო ტელევიზიით რუსულ გადაცემებს, ეს ჩემთვის ალტერნატიული ხედვაა. და მესამე, როგორ ფიქრობთ, ის რიტორიკა გამარჯვების და დაუმარცხებლობის შესახებ, რომელიც დღემდე გრძელდება ჩვენი მედიის საშუალებით, გამართლებულად მიგაჩნიათ? ერთი რამ მინდა დავამატო, მეც იქ ვიყავი, როდესაც პრეზიდენტი გარბოდა, ჩემს თოთხმეტი წლის შვილთან ერთად და ამის ხილვას მე არ გავუხარებივარ, მე მრცხვენოდა.

დავით კიკალიშვილი – მე არ მომწონს ეს დამოკიდებულება, თვითგვემაში გადავარდნა. თქვენ გინდათ ზუსტი ინფორმაცია, მაგრამ დასკვნებს გამოქცეული ჯარისკაცების ნაამბობიდან აკეთებთ, რაც საეჭვო წყაროა, ჩემი აზრით.

გვანცა ბაკურაძე, სტუდენტი – თქვენი თქმით, „რუსთავი2“-ზე ომის დროს გარკვეული ცენზურა დაწესდა. მაინტერესებს, ის პროპაგანდა, რომელიც თქვენი არხით მიმდინარეობდა, ასევე ზეწოლის შედეგი იყო თუ თქვენივე არჩევანი?

დავით კიკალიშვილი – რას უწოდებთ პროპაგანდას, იქნებ კონკრეტული მაგალითით მითხრათ, იმიტომ რომ სხვაგვარად გამიჭირდება პასუხის გაცემა.

თამარ პაპავა, სტუდენტი – ომი დამთავრდა და ალბათ, დროა, დავუბრუნდეთ ანალიტიკურ ფაზას, რომელზეც ქ-ნი ნინო საუბრობდა. მაგრამ რატომღაც ქართული მედია დუმს. ეს მახსენებს აჭარის რევოლუციის პერიოდს, როდესაც აჭარის ტელევიზია გადასცემდა ინფორმაციას იმის შესახებ, როგორ გახსნა ასლან აბაშიძემ ბათუმში მეხედ აბაშიძის სახელობის სკვერი. ამ ტონალობაში მიმდინარეობს დღესაც ყველაფერი. „რუსთავი2“-ის ჟურნალისტებს თუ აქვთ დღეს შინაგანი პროტესტი, თუ აპირებთ ანალიტიკურ ფაზაში თქვენი წვლილის შეტანას, რომ საზოგადოებამ ბევრ კითხვაზე მიიღოს პასუხი.

მინდა ბ-ნ ოლეგსაც მივმართო. თქვენ ქართული მედია ყოფილი საბჭოთა კავშირის ქვეყნების მედიას შეადარეთ და თქვით, რომ ის ყველაზე უკეთ მუშაობს, მაგრამ ჩვენ აღარ გვინდა შედარება ამ ტელევიზიებთან, ჩვენ გავდივართ ამ სივრციდან. ახალი სტანდარტები გვინდა შევქმნათ ჩვენი მედიისთვის. გვინდა მივუახლოვდეთ იმ სტანდარტებს, რომლებზეც ნინო დანელია საუბრობდა და ეს არ არის იდეალიზმი.

ნინო ჯაფიაშვილი – „რუსთავი2“-ის მთავარი პრობლემა არ ყოფილა არაპროფესიონალიზმი, ეთიკა და ინფორმაციის უქონლობა. ჩემი აზრით, მთავარი ის არის, რომ რომც ჰქონოდათ ინფორმაციის მოპოვების საშუალება, მას ეთერით ვერ გადასცემდნენ. ეს იყო ყველაზე კრიზისული სიტუაცია, რომელშიც აღმოჩნდა „რუსთავი2“. ეს იყო კატასტროფა მთელი ქვეყნისთვის და ამ ტელევიზიისთვისაც. მაინტერესებს ამან შეცვალა თუ არა რაიმე ამ ტელეკომპანიაში. მისცა თუ არა ამ კრიზისულმა სიტუაციამ ტელეკომპანიას ახალ ეტაპზე გადასვლის საშუალება.

ოლეგთანაც მაქვს შეკითხვა. მისი ნათქვამი პროპაგანდისტული არხების აკრძალვასთან დაკავშირებით თითქოს არგუმენტირებულია, თუმცა, მე უფრო მეტი არგუმენტი მჭირდება იმის დასაჯერებლად, რომ დავრწმუნდე რუსული არხების გათიშვის აუცილებლობაში. ქართული არხებიც პროპაგანდისტული იყო. რუსული არხებიდან ჩვენ დამატებით ინფორმაციას მივიღებდით, შედარების საშუალება გვექნებოდა.

ოლეგ პანფილოვი – თუ ვლაპარაკობთ სიტყვის თავისუფლებაზე, მოდით მართლაც ვილაპარაკოთ სიტყვის თავისუფლებაზე. რუსეთის ტელევიზიასთან არ გვექნებოდა

პრეტენზია, მიუკერძოებელი მასალა რომ ერვენებინათ. მათი რეპორტაჟები რომ არ ყოფილიყო ცალმხრივი, ან რომ ესაუბრათ საქართველო-რუსეთს შორის არსებულ პრობლემებზე, რომ მოეწვიათ ანალიტიკოსები, განსხვავებული შეხედულების მქონე ადამიანები. რუსულ პროპაგანდას, უკვე რვა წელია, ვაკვირდებით. ექვსივე ტელეარხი სახელმწიფოს კონტროლის ქვეშაა. ჩვენს ინტერნეტგვერდზე შეგიძლიათ ნახოთ გამოკვლევა, რომელსაც ბოლო ოთხი წლის განმავლობაში ვაწარმოებთ. საინფორმაციო პროგრამებში, „პრაიმ-თაიმში“, 6-დან 12 საათამდე, ოთხი წლის წინ დროის 93% პუტინის საქმიანობის გაშუქებას ეთმობოდა, უკანასკელი გამოკვლევისას, რომელიც პრეზიდენტის არჩევნების პერიოდს დაემთხვა, ამ მაჩვენებელმა 97%-მდე აიწია. ინფორმაცია და პროპაგანდა განსხვავებული ცნებებია.

ნინო ჯაფიაშვილი – ნებისმიერ შემთხვევაში, ვფიქრობ, ეს დამატებითი ინფორმაცია იქნებოდა.

ოლეგ პანფილოვი – ჟურნალისტები, მასმედიაში მომუშავე ადამიანები და დანარჩენი საზოგადოება განსხვავებულად აღიქვამს იმას, რასაც ტელევიზია გადასცემს. ისინი ადვილად ემორჩილებიან პროპაგანდას. საქართველოშიც ბევრს სჯერა ყველაფერი ის, რაზეც იწერება გაზეთებში ან გადაიციება ტელევიზიით. 7 ნოემბრის შემდეგ დავწერე წერილი, რომელმაც ბევრი მტერი გამიჩინა. მსაყვედურობდნენ, რატომ ვწერდი, რომ ძალისმიერი მეთოდებით ტელევიზიის ალება არ არის სწორი. ასე იმიტომ ვფიქრობ, რომ მართლაც გაუმართლებელია ტელევიზიაში შეიარაღებული პირების შეჭრა. მიუხედავად იმისა, რომ ჩვენ ყველამ კარგად ვიცით, რომ „იმედი“ ბადრი პატარკაციშვილმა, ისევე როგორც „ოერტე“ ბორის ბერეზოვსკიმ, შექმნეს როგორც საინფორმაციო იარაღი. იმის თქმა, რომ ეს ტელევიზია ობიექტურ ინფორმაციას ავრცელებდა, გამიჭირდება. დაახლოებით ერთი თვის წინ ტელეკომპანია „კავკასიაში“ მიმიწვიეს. თქვენ თუ ფიქრობთ, რომ ეს ტელევიზიაა, მე ამაში ვერაფრით დაგეთანხმებით. პირველად მომიწია შეხვედრა ჟურნალისტთან, რომელიც საერთოდ არ იცნობს კანონებს. არ შეიძლება დავივიწყოთ, რომ სიტყვის თავისუფლებასთან ერთად არსებობს საინფორმაციო ომიც. და ის მოქმედებს არა გარკვეულ ჯგუფზე, არამედ მთელ საზოგადოებაზე. ასე რომ, სიტყვის თავისუფლების გაიგივება რუსული არსების ჩვენებასთან არასწორად მიმაჩნია. უკანასკნელი ტელევიზია რუსეთში იყო „ენტევე“ 2002 წლამდე. ახლა მეტნაკლებად შეიძლება ობიექტური ინფორმაციის მიღება „რენტვიდან“, მაგრამ ყველა დანარჩენი, უბრალოდ, კომმარია.

ნინია კაკაბაძე, ჟურნალისტი – რით განსხვავდება ქართული და რუსული ტელევიზიები?

ოლეგ პანფილოვი – ქართული ჟურნალისტიკის პრობლემა თავად ჟურნალისტებშია. როდესაც ამბობთ, რომ არ არსებობს კანონი, რომელიც არეგულირებს ცენზურის საკითხს საომარი მდგომარეობის დროს, არ არის სწორი, რადგან არსებობს საომარი მდგომარეობა, მიშნავს, რომ არსებობს კანონი მის შესახებ. ბევრ ქვეყანაში საომარი მდგომარეობის შემოდების შემდეგ იზღუდება ინფორმაციის გადაცემა, იკრძალება ინფორმაცია სამხედრო შენაერთების გადაადგილების შესახებ. ასეთი შეზღუდვები რეალურად არსებობს და მას ვერსად წაუხვალ. ვიმეორებ, ეს ქვეყნის ოკუპაცია იყო. ვფიქრობ, ომის დროს ხელისუფლების კრიტიკა არ უნდა იყოს გამართლებული.

ნინო დანელია – თქვენ ამბობთ, რომ ქვეყანა ოკუპაციის მსხვერპლი გახდა. მაგრამ ასეთ სიტუაციაში არ არის აუცილებელი პროპაგანდას პროპაგანდით უპასუხო. მას შეიძლება სიმართლით გასცე პასუხი, ეს არის ყველაზე მნიშვნელოვანი.

ოლეგ პანფილოვი – კი მაგრამ, თუ ოფიციალური წყაროები არ გაწვდიდნენ ინფორმაციას, წასულიყავით კონფლიქტის რეგიონში და თავად მოგეპოვებინათ უტყუარი ცნობები. რატომ იდგნენ ჟურნალისტები გორის ტრასაზე, იგოეთთან, რატომ არ შედიოდნენ სიღრმეში.

დათო კიკალიშვილი – სამხედრო პროპაგანდაზე საუბრისას მეტი კონკრეტიკაა საჭირო. თუ თქვენ „რუსთავი2“-ზე გაჟღერებულ ხელისუფლების პოზიციას გულისხმობთ, მე მიმაჩნია, რომ ეს მხოლოდ იმაზე მიანიშნებს, რომ ხელისუფლებაში იყვნენ და ახლაც არიან ადამიანები, რომლებსაც საქართველოს ტერიტორიული პრობლემების მოგვარება ძალისმიერი მეთოდებით წარმოუდგენიათ. რაც შეეხება ანალიზს, ქართულ მედიაში ომამდეც იყო ეს პრობლემები. ეს ომი დიდ ძვრებს გამოიწვევს როგორც ჩვენს საზოგადოებასი, ისე მედიაშიც. თავად საზოგადოებაზეა დამოკიდებული ცვლილებები. მაგრამ ეს ყველაფერი მაინც ძალიან რთულია, იმიტომ რომ კერძო მედიები კერძო სტრუქტურებით კონტროლდება, რომლებიც ხელისუფლებასთან არიან დაკავშირებულნი, მათ გავლენას განიცდიან და გარკვეული პოზიცია უკავიათ. თუმცა, ვფიქრობ, საზოგადოებას, არასამთავრობო ორგანიზაციებს მეტი საშუალება აქვთ პასუხის მოსთხოვონ საზოგადოებრივ ტელევიზიას.

ქეთი მეფარიძე, სტუდენტი – ბ-ნო დავით, თქვენ თქვით, რომ საინფორმაციო ომში ჩავებით. როგორ ფიქრობთ, ხომ არ განაპირობა ამ საინფორმაციო ომმა აგრესიის გაჩენა ქართველებში რუსების მიმართ.

დავით კიკალიშვილი – ჩემი აზრით, ჩვენი პოლიტიკოსების და ჟურნალისტების სასახელოდაც უნდა ითქვას, რომ არასოდეს ინერგებოდა სიძულვილი რუსი ხალხის მიმართ.

დავით პაიჭაძე – ძალიან ძნელია იმის დადგენა, რა გავლენა იქონია მედიის მუშაობამ ჩვენს საზოგადოებაზე ომის პერიოდში.

ნინო დანელია – თუ არ ვცდები, „საზოგადოებრივი მაუწყებლის“ არხზე იყო ინტერვიუ გრიბოედოვის თექტრის დირექტორთან. მას ჰკითხეს, აპირებს თუ არა თექტრი დახურვას. არხს ზუსტად ვერ ვიხსენებ, მაგრამ მთავარია, რომ ასეთი კითხვა დაისვა.

დავით კიკალიშვილი – მახსენდება სიუჟეტი, სადაც მარნეულის ერთ-ერთი სკოლის მასწავლებელი ამბობს, რომ მას აღარ უნდა ასწავლოს რუსული ენა, მაგრამ ეს იყო კონკრეტული ადამიანის ინიციატივა.

დავით პაიჭაძე – მეჩვენება, რომ ნაკლებად ვენდობით ჩვენს მოქალაქეებს. როდესაც ვხედავთ, რომ უცხო ქვეყნის ჯარი შემოდის შენი სახელმწიფოს ტერიტორიაზე, აქ პროპაგანდისგან თავის შეკავება შეიძლება სულაც არ იყოს გადამწყვეტი ფაქტორი ადექვატური დამოკიდებულების ჩამოყალიბებისთვის იმ ქვეყნის ან იმ ქვეყნის ხალხისადმი. არა მგონია, რომ პროპაგანდა სჭირდებოდეს, ხელს უწყობდეს, ან პირიქით, ანელებდეს სიძულვილს აგრესორი ქვეყნის მიმართ. ყველა ქართველს სეუძლია დღეს თქმა, რომ სძულს რუსეთი და ამ განცხადებაში ისინი შეიძლება იყვნენ აბსოლუტურად გულწრფელები, იმიტომ რომ ეს არ არის ვითარება, სადაც ქრისტიანობა პიროვნული ურთიერთობის კონტექსტში ამბობს, რომ გარტყმის შემთხვევაში, მეორე ლოყა უნდა მიუშვირო.

ნინია კაკაბაძე – შენ ფიქრობ, რომ საჯაროდ შეიძლება იმის გამოცხადება, რომ გძულს?

დავით პაიჭაძე – საჯარო განცხადებებზე არ არის ლაპარაკი. მიმართებაზე ვამბობ, ეს სავსებით ლეგიტიმურად მიმაჩნია.

ოლეგ პანფილოვი – ჩემი აზრით, საქართველოში ეს შეუძლებელია, მაგრამ თუ მაინც მოხდა, კრემლში ძალიან გაუხარდებათ.

დავით პაიჭაძე – ეს სიძულვილი სულაც არ არის საჭირო გამოიხატოს რუსების დევნაში. გავისხენოთ, როგორ იქცეოდნენ ბალტიისპირელები. მათაც ჰქონდათ განცდა, რომ წაართვეს დამოუკიდებლობა. საბჭოთა კავშირმა მოახდინა ბალტიისპირეთის ოკუპირება. მათ დაახლოებით 50 წელი გაატარეს სტაბილური, თუმცა შეფარული სიძულვილის რეჟიმში. მაგრამ იცხოვრეს ისე, რომ საბჭოთა კავშირის დანგრევის შემდეგ მის ნანგრევებს ქვეშ არ მოყოლილან. არც ფარისევლობა დასჭირვებიათ რუსების სიყვარულის შესახებ, ჰქონდათ რაციონალური დამოკიდებულება თავიანთი დამპყრობლების მიმართ. ასეთ ქმედით და პროდუქტიულ სიძულვილს ვგულისხმობდი. ჩვენ ყოველთვის გვიმიჯნავდნენ რუსულ კულტურას და რუსულ პოლიტიკას და ეს სწორი იყო. მაგრამ დღეს ვხვდებით, რას ნიშნავს ეს გამოჯვანა. რუსული კულტურა ყოველთვის თავისთვის იყო. უზარმაზარი კულტურის ქვეყანაა, მაგრამ ჩვენ ვერ ვხედავთ ამ კულტურის მოქმედებას მათსავე პოლიტიკაზე. ჩვენი დისკუსია ამით დავასრულოთ. გმადლობთ.